

δτι neque uitae institutis neque doctrina ulla philosophi quicquam sapit, ἀλλ' ἐπιλέγει Verum lingua est et celeri et expedita et suavi, ut graecorum nemini cedat. Voce quoque et clara et sonora. Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως ἐν τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ· ἀλλὰ ταῦτα δὲν ἠδύναντο νὰ λεχθῶσιν ὑπὸ τοῦ Φιλέλφου περὶ τοῦ Ἀργυροπούλου· ἄλλως δὲ ὁ ὑπ' αὐτοῦ συνιστώμενος Δημήτριος δὲν ἐπωνυμεῖται Argyropulus, ἀλλὰ Sguropulus, τοῦλάχιστον ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Φιλέλφου τῇ γενομένη ἐν Βενετίᾳ τῷ 1502¹. Ἄπορον δὲ πῶς ἐπλανήθη ὁ Hodius, συμπαρασύρας εἰς τὴν πλάνην καὶ τινὰς τῶν ἡμετέρων². Εἶνε δὲ πράγματι ὁ Δημήτριος Σγουρόπουλος γνωστὸς βιβλιογράφος, διατρέφων ἐν Ἰταλίᾳ τοῦλάχιστον ἀπὸ τοῦ 1443 καὶ ἀντιγράφων κώδικας χάριν τοῦ Βησσαρίωνος καὶ τοῦ Φιλέλφου³. Ἐξῆ δ' ὁ Σγουρόπουλος καὶ μέχρι τοῦ 1473 τοῦλάχιστον, ὡς ἐξάγεται ἐξ ἐπιστολῆς τοῦ Θεοδώρου Γαζῆ, γραφείσης ἐκ Ῥώμης πρὸς αὐτὸν διαμένοντα ἐν Φλωρεντίᾳ, δι' ἧς πρὸς τοῖς ἄλλοις παραγγέλλει εἰς τὸν Σγουρόπουλον ν' ἀντιγράψῃ χάριν ἑαυτοῦ ἐπ' ἀμοιβῇ τὸν Πausanίαν. Ἀποκρούων δὲ ὁ Γαζῆς τὰς αἰτιάσεις τοῦ Σγουροπούλου, παραπονουμένου, ὅτι δὲν εἶχεν ἰκανῶς προστατευθῆ διατρέψας βραχὺ ἐν Ῥώμῃ, μνημονεύει καὶ τοῦ Ἰωάννου Ἀργυροπούλου, λέγων τάδε· "Εδει γὰρ σε μηδαμῶς λόγῳ πιστεῦσαι τοιούτῳ, διατρέψαντα δὲ ἐν Ῥώμῃ πέντε καὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ μηδὲν τοιοῦτο μήτε αὐτὸν αἰσθόμενον, μήτε παρ' ἄλλου πυνθόμενον. Εἰ γὰρ τις ἐμοὶ δύναμις ἦν τοιαύτη,

¹ *Francesco Filelfo* Epistolarum familiarium libri. Venetiis. Ex aedibus Ioannis et Gregorii de gregoriis. 1502 φ. 656.

² Ζάθα Νεοελληνικὴ Φιλολογία σ. 47.—*E. R. R[hangabé]* ἐνθ' ἀν. σ. 2.

³ *Morelli* Bibliotheca manuscripta. Ἐν Βασσάνῳ. 1802 Τόμ. Α' σ. 163. — *K. K. Müller* Janos Laskaris ἐν τῷ Centralblatt für Bibliothekswesen Τόμ. Α' (1884) σ. 401. — *Legrand* Bibliographie hellénique... aux XVe et XIVe siècles Τόμ. Α' σ. XLVI. — *Marie Vogel-Victor Gardthausen* Die griechischen Schreiber des Mittelalters σ. 105.

κᾶν αὐτὸς ἠσοῦντος παρὼν κᾶν Ἀργυρόπουλος καὶ οἱ ἄλλοι φίλοι ἔλεγον¹.

Οὕτως ἔχουσι τὰ κατὰ τὸν Ἰωάννην Ἀργυρόπουλον καὶ τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ, οἷα ἠδυνήθημεν νὰ ἐξακριβώσωμεν μετὰ τὴν πολλὰ τῶν πρότερον γνωστῶν ἐπανορθοῦσαν καὶ συμπληροῦσαν περισυλλογὴν τῶν ἐν τοῖς Ἀργυροπουλείοις ἐκδοθεισῶν πηγῶν. Οὐκ ἄσκοπον δὲ θεωροῦμεν ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ νὰ διαπραγματευθῶμεν καὶ τὰ κατὰ τὸν οἶκον τῶν Ἀργυροπούλων καθ' ὅλου ἀπὸ τῆς πρώτης αὐτοῦ ἐμφάνισεως μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. Εἶνε δὲ τὸ ἐγχείρημα δυσχερέστατον τοῦτο μὲν ἕνεκα τῶν μεγάλων χασμάτων, ἅτινα παρουσιάζει ἡ ἱστορία τοῦ οἴκου τούτου, τοῦτο δ' ἕνεκα τοῦ πολυκλάδου αὐτοῦ. Ἐνεκα δὲ τούτων τῶν λόγων ἀναγκαζόμεθα νὰ δηλώσωμεν ῥητῶς, ὅτι ἡ ἡμετέρα συμβολὴ πρέπει νὰ ὑποληφθῇ ἀπλῶς ὡς ἀπόπειρα, δυναμένη νὰ τύχη ὑφ' ἡμῶν τε αὐτῶν ἐν χρόνῳ μεταγενεστέρῳ καὶ ὑπ' ἄλλων οὐκ ὀλίγων συμπληρώσεων².

Τὸ γένος τῶν Ἀργυροπούλων συγχέεται ἀρχῆθεν πρὸς τὸ τῶν Ἀργυρῶν, ἐπιφανοῦς βυζαντιακοῦ οἴκου, ὀρμωμένου, καθ' ἃ τινες πιστεύουσιν, ἐκ Καππαδοχίας³. Κυρίως δὲ παρουσιάζονται οἱ Ἀργυροὶ δρῶντες ἐν τῇ βυζαντιακῇ ἱστορίᾳ ἀπὸ τοῦ ἐνάτου αἰῶνος μεσοῦντος, καὶ πρῶτος τῶν ἐκ τοῦ οἴκου τούτου ἐπιφανῶν γνωστὸς

¹ Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη σώζεται ἀνέκδοτος ἐν τῷ Λαυρεντιακῷ Plut. LV cod. 9 φ. 656 κ. ε., τῷ Παρισιακῷ 2966 φ. 16 καὶ τῷ Παρισιακῷ 3043 φ. 26-4^a. Καὶ ἐν μὲν τοῖς Παρισιακοῖς γέγραπται Ἀργυρόπουλος, ἐν δὲ τῷ Λαυρεντιακῷ Ἀργυρόπουλος.

² Χάριν μελλόντων ἐρευνητῶν δηλοῦμεν, ὅτι μετ' ἀρνητικοῦ ἀποτελέσματος ἐξητάσθησαν ὑφ' ἡμῶν πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐν τῷ δημοσίῳ ἀρχεῖῳ τῆς Βενετίας (Archivio Frari) αἱ διαθῆκαι τῶν ἐτῶν 1475-1568 (Schede, εὐρετήρια καὶ Indici Serie II Τόμ. 18-22) ὡς καὶ τὸ ἐν τοῖς αὐταῖς ἀρχείοις Schedario τῶν μεταγενεστέρων ἐτῶν τοῦ διδάκτορος Gin. Giomo. Ἐν τούτοις πᾶσιν εὑρομεν μόνον μνείαν τῆς Elisabetta Argirò τῇ 11 Ὀκτωβρίου 1723 ἐν ταῖς πράξεσι τοῦ συμβολαιογράφου (Alti) Bonis ὑπ' ἀρ. 115.170. Ἀλλὰ συμφώνως πρὸς τὰ λεχθησόμενα κατωτέρω οἶκος Argirò, ὅπως διάφορος τοῦ τῶν Ἀργυροπούλων, ὑπάρχει καὶ ἐν Ἰταλίᾳ.

³ Schlumberger Basile II le tueur des Bulgares. Ἐν Παρισίοις. 1900 σ. 323. Ἑλλ. μεταφρ. Ἰω. Λαμπρίδου. Ἐν Ἀθήναις. 1905 σ. 390.

εἶνε ὁ ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Μιχαήλ τοῦ μεθυστοῦ (842-867) ἀκμάσας Λέων ὁ Ἀργυρός¹. Εἰς τὸν αὐτὸν δὲ οἶκον ἀνήγε το γένος μεταγενέστερος ὁμώνυμος, Λέων ὁ Ἀργυρός, μάγιστρος καὶ εἶτα δομέστικος τῶν σχολῶν, οὗ υἱὸς ὑπῆρξεν ὁ Ῥωμανὸς Γ' ὁ τῷ 1028 διαδεχθεὶς ἐπὶ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ θρόνου τὸν ἀδελφὸν καὶ διάδοχον Βασιλείου τοῦ Βουλγαροκτόνου Κωνσταντῖνον. Ὁ Ῥωμανὸς δὲ οὗτος ὑπὸ μὲν τῶν ἄλλων Βυζαντινῶν συγγραφέων ἐπονομάζεται Ἀργυρός², ὑπὸ δὲ τοῦ συγχρόνου ποιητοῦ Χριστοφόρου τοῦ Μυτιληναίου³ καὶ τοῦ ἱστορικοῦ Μιχαήλ Ψελλοῦ⁴ καὶ Ἰωάννου Ζωναρᾶ⁵ Ἀργυρόπουλος, ὅπερ ταῦτὸν καὶ τὸ Ἀργυρόπουλος⁶. Καὶ οἱ Βενετοὶ δὲ χρονογράφοι Δάνδολος⁷ καὶ Ἰωάννης ὁ διάκονος⁸ καλοῦσι τὸν Ῥωμανὸν τούτον *Argyropolum*. Ἀλλὰ τὴν κατάληξιν *πωλος* ἢ *πουλος* (*πουλλος*;) τὴν σημαίνουσαν τὸν μικρὸν, τὸν υἱὸν, δὲν προσελάμβανε πιθανῶς πρῶτος τοῦ οἴκου τῶν Ἀργυρῶν κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ ἐνδεκάτου αἰῶνος ὁ αὐτοκράτωρ Ῥωμανὸς ὁ Γ'⁹.

¹ Οἱ μετὰ Θεοφάνην ἐκδ. Βόννης σ. 165, 17. — *Κεδρηνοῦ* ἐκδ. Βόννης σ. 154, 1 — Πρὸλ. *Ducange Familiae Byzantinae*. Ἐν Παρισίοις. 1680 σ. 154.

² Παρ' ἄλλοις τε καὶ τῷ Ζωναρᾶ ἐν τῷ Μοναχείῳ κώδικι 324, ὅπου εὕρισκομεν ἐπιγραφὴν κεφαλαίου *Βασιλεία Ῥωμανοῦ τοῦ Ἀργυροῦ*. Ἴδε τὴν ἐκδοσιν *Δουδοβίκου Dindorf*. Ἐν Λειψίᾳ. 1879 Τόμ. Ε' σ. CXXVII.

³ Ἐν ἐπιγράμματι 52 στ. 8 ἐκδ. *Antonio Rocchi Versi di Cristoforo patrizio*. Ἐν Ῥώμῃ. 1887 σ. 35. — *Kurtz Die Gedichte des Christophoros Mitylenaeos*. Ἐν Λειψίᾳ. 1903 σ. 31.

⁴ Ἐκδ. *Σάθα* (Μεσαιωνικῆς βιβλιοθήκης Τόμ. Δ'. Ἐν Παρισίοις. 1874) σ. 29.

⁵ XVII, 11.

⁶ *Βασιλεία Ῥωμανοῦ τοῦ Ἀργυροπούλου* εἶνε ἡ ἐπιγραφὴ τοῦ περὶ αὐτοῦ κεφαλαίου ἐν τῷ Παρισιακῷ κώδικι 1715 τοῦ Ζωναρᾶ. Ἴδε τὴν ἐκδοσιν *Dindorf* ἐνθ' ἀν. Τόμ. Ε' σ. CCLXXXII. Ἀργυρόπουλος δὲ λέγεται ὁ Ῥωμανὸς καὶ ἐν τῷ ἄλλως ἀμφισβητήσιμου γνησιότητος κρητικῷ μνημείῳ, περὶ οὗ γενήσεται λόγος κατωτέρω. Ἴδε *Gerland Histoire de la noblesse crétoise au moyen âge*. Ἐν Παρισίοις. 1907 σ. 80-81.

⁷ Παρὰ τῷ *Muratorì* *Scriptores rerum Italicarum* Τόμ. IB' σ. 233 καὶ *Pertz Scriptores rerum Germanicarum* Τόμ. Z' σ. 36.

⁸ *Chronicum Venetum* σ. 113.

⁹ Τὸ ἀρχαιότατον τῶν μέχρι τοῦδε μετὰ τοιαύτης καταλήξεως σημειωθέντων ὀνομάτων εἶνε τὸ τοῦ Γαβριηλοπούλου, μνημονευομένου τῷ 913 μεταξὺ τῶν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου καταλειφθέντων ἐπιτρόπων τοῦ διαδόχου Κωνσταντίνου Πορφυρογεννήτου. Ἴδε *Δέοντος γραμματικοῦ* ἐκδ. Βόννης σ. 286, 14. — *Συμεὼν μαγίστρου* ἐκδ. Βόν-

Δὲν εἶνε δὲ ἀπίθανον, ὅτι ἤδη πολὺ πρότερον, κατὰ τὸν ἕνατον αἰῶνα ὁ ἀνωτέρω μνημονευθεὶς Λέων ὁ Ἀργυρὸς ὁ ἀκμάσας ἐπὶ Μιχαὴλ τοῦ μεθυστοῦ ἐπωνυμεῖτο καὶ Ἀργυρόπουλος. Καὶ δὴ νομίζομεν, ὅτι τοῦ ἐπωνύμου τούτου περίφρασις εἶνε τὸ παρά τοῖς Μετὰ Θεοφάνην¹ καὶ τῷ Κεδρηνῷ² ὁ τοῦ Ἀργυροῦ καὶ ὁ τοῦ Δούκα ἢ Δουκὸς ἀντὶ τῶν ὀνομάτων Ἀργυρόπουλος καὶ Δουκόπουλος³. Εἰ δὲ μὴ ἔκτοτε, ἀλλ' ὅπωςδήποτε ἀπὸ τῶν ἡμερῶν τοῦ αὐτοκράτορος Ῥωμανοῦ παρέμεινε τὸ ἐπώνυμον Ἀργυρόπουλος χωρὶς νὰ ἐκλίπη τὸ τῶν Ἀργυρῶν, ὅπερ οὐ μόνον ἐν τῷ Βυζαντίῳ διετηρήθη μέχρι τῶν ἐσχάτων χρόνων⁴, ἀλλὰ καὶ ἐξ αὐτοῦ περιῆλθεν εἰς τοὺς νέους Ἕλληνας, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Ἰταλίαν.

Πλὴν δὲ τοῦ αὐτοκράτορος Ῥωμανοῦ εἰς τὸν διαπρεπεῖ βυζαντιακὸν οἶκον τῶν Ἀργυροπούλων ἐπεφυλάσσετο νὰ παράσχη καὶ μίαν δόγισσάν εἰς τὴν Βενετίαν. Ὑπῆρξε δὲ αὕτη Μαρία ἡ ἀδελφή τοῦ ἔπειτ' αὐτοκράτορος Ῥωμανοῦ Γ' ἢ τῷ 1004 γενομένη σύζυγος Ἰωάννου τοῦ συνάρχοντος υἱοῦ τοῦ δόγη Πέτρου Ὀρσεόλου⁵. Τὴν δὲ τρυφηλότητα καὶ ὑπεροψίαν αὐτῆς, δυσφημου-

νης σ. 722,2. — *Κεδρηνοῦ* ἐκδ. Βόννης Τόμ. Β' σ. 277,24. Πρὸλ. *Ζαμπτελίου* Βυζαντιναὶ μελέται. Ἐν Ἀθήναις. 1857 σ. 692. — *Γ. Χατζιδάκι* ἐν τῷ τεύχει Τὰ κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Πεντηκονταετηρίδος τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου. Ἐν Ἀθήναις. 1888 σ. 189. — *Τοῦ αὐτοῦ* Μεσαιωνικά καὶ νέα Ἑλληνικά. Ἐν Ἀθήναις. 1905 Τόμ. Α' σ. 636 κ.έ. Γνωστοὶ δ' ὁμοίως ἦσαν οἱ μετὰ ἑβδομήκοντα περίπου ἔτη τῷ 981 ἀπαντῶντες Κομιτόπουλοι. Ἴδε *Κεδρηνοῦ* ἐκδ. Βόννης σ. 435, 1. — *Ζωναρά* XVII, 6. Εἰς τούτους δύναμαι νὰ προσθέσω τὸν ὁμοίως εἰς τὸν δέκατον αἰῶνα ἀνερχόμενον Μιχαὴλ Ἰδηρόπουλον, ἀπαντῶντα ἐν σημειώματι τοῦ Λαυρεντιακοῦ κώδικος 677 ἐν φ. 146, παρὰ *Rostagna-Festa* ἐν *Studi Italiani di filologia classica*. Τόμ. Α' σ. 187, καὶ τὸν Γεώργιον Σαπωνόπουλον ἐπὶ μολυβδοδόλλου ἐκδοθέντος ὑπὸ τοῦ κ. *Schlumberger* ἐν τῇ *Revue des études grecques* Τόμ. Γ' (1890) σ. 258.

¹ Ἐκδ. Βόννης σ. 165, 17. ὁ τοῦ Ἀργυροῦ καὶ ὁ τοῦ Δουκός.

² Ἐκδ. Βόννης σ. 154, 1. ὁ τοῦ Ἀργυροῦ δὲ ἦν Λέων καὶ ὁ τοῦ Δούκα Ἀνδρόνικος, κατὰ δὲ τὸν C κώδικα Δουκός.

³ Ἐν τοῖς σημειώμασί μου εὐρίσκω Δουκόπουλον Μανικαίτην, ἀλλ' ἐξέπεσε δυστυχῶς ἡ παραπομπή.

⁴ *Ducange* ἐνθ' ἀν. σ. 151-6. — *E. R. R[hangabé]* *Livre d'or de la noblesse Phanariote*. Ἐκδ. 6'. Ἐν Ἀθήναις. 1904 σ. 1-2.

⁵ *Κεδρηνοῦ* ἐκδ. Βόννης σ. 452,5. — *Ducange* ἐνθ' ἀν. σ. 155, παρ' ᾧ μνημονεύονται καὶ αἱ βενετικαὶ πηγαί, εἰς ἃς προσθετός Ἰωάννης ὁ διάκονος ἐνθ' ἀν. Παρὰ τῷ

μένην παρά τῶν Βενετῶν, ἀπηχοῦσι τὰ περὶ αὐτῆς λεγόμενα ὑπὸ τοῦ Βενετοῦ χρονογράφου Πέτρου Δαμιάνη. Κατέλαβε δ' αὐτὴν κατὰ τὴν διήγησιν αὐτοῦ οἰκτρὸς θάνατος ἐκ νόσου φοβερᾶς σηψίας τὸ σῶμα αὐτῆς ἔνεκα καταχρήσεως τῶν μύρων, δι' ὧν ἠρωμάτιζεν αὐτό ¹. Ὑπῆρξε δὲ ἡ νόσος αὕτη πολὺ μᾶλλον ὁ φοβερὸς λοιμὸς τοῦ 1007, ἀφαρπάσας αὐτὴν τε καὶ τὸν σύζυγον ἐντὸς δεκαῆς ἡμερῶν ². Ἐτάφησαν δ' ἀμφότεροι ἐν κοινῷ τάφῳ ἐν τῇ κατὰ τὴν Βενετιανὴν μονῇ τοῦ Ἁγίου Ζαχαρίου ³.

Ἡ δὲ σύζυγος τοῦ δόγη Δομινίκου Σιλβίου (Selvo) οὔτε Μαρία ἐλέγετο οὔτε Ἀργυροπουλῖνα ἦτο, καθ' ἃ ἐκ συγχύσεως πρὸς τὴν σύζυγον τοῦ Ἰωάννου Ὀρσεόλου ἔγραψάν τινες τῶν νεωτέρων, ἀλλ' ὠνομάζετο μὲν Θεοδώρα, ἦτο δὲ θυγάτηρ τοῦ αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου Κωνσταντίνου Δούκα ⁴.

Ἄλλοι δὲ Ἀργυρόπουλοι γνωστοὶ ἀπὸ τοῦ ἐνδεκάτου αἰῶνος

Κεδρηῶν δὲν μνημονεύεται τὸ ὄνομα τῆς νύμφης, ἣν ὠνομάζει Μαρίαν ὁ Βενετὸς Δάνδολος ἐν τῷ *Chronicum Venetum* σ. 113. Ἴδε περὶ τῆς συγκεχυμένης πως συγγενείας τῆς Μαρίας καὶ τοῦ αὐτοκράτορος Βασιλείου τοῦ Βουλγαροκτόνου *Gfrörer Byzantinische Geschichte*. Ἐν Graz. 1872. Τόμ. Α' σ. 118. Πρὸβλ. *Schlumberger Basile II le tueur des Bulgares* σ. 325 σημ. 1. Ἑλλ. μεταφρ. *Ἰω. Λαμπρίδου* τ. 390 σημ. 1.

¹ *Petrus Damiani* Opusculum de institutione moniali ἐν τοῖς Opera αὐτοῦ ἐκδ. Παρισίων 1642 Τόμ. Γ' σ. 340. Ἴδε τὸ ἐξ αὐτοῦ χωρίον προχείρως παρὰ τῷ *Ducange* ἐνθ' ἀν. σ. 155 καὶ μέρος αὐτοῦ ἐν γερμανικῇ μεταφράσει παρὰ τῷ *Gfrörer* ἐνθ' ἀν. σ. 421 κ.έ.

² *Schlumberger* ἐνθ' ἀν. σ. 326. Ἑλλ. μετάφρ. *Ἰω. Λαμπρίδου* σ. 391.

³ *Romanin Storia documentata di Venezia*. Ἐν Βενετίᾳ. 1853 Τόμ Α' σ. 290.

⁴ *Ducange* ἐνθ' ἀν. σ. 163. — *Gfrörer* ἐνθ' ἀν. σ. 504. — Πρὸβλ. *Schlumberger* ἐνθ' ἀν. σ. 325 σημ. 1. Ἑλλ. μεταφρ. *Ἰω. Λαμπρίδου* σ. 392 σημ. 1, ἐνθα οὐκ ὀρθῶς σημειοῦται, ὅτι μεταξὺ τῶν συγγεόντων τὰς δύο δογίσσας εἶνε καὶ ὁ *Ducange*. Περὶ δὲ τῆς συγχύσεως ἴδε καὶ *Moltmann Theophano, die Gemahlin Otto's II*. Ἐν Schwerin. 1878 σ. 57 σημ. 4. Ἡ σύγχυσις δὲ αὕτη, ἣν ἴδε καὶ παρὰ τῷ *E. R. R[hangabé]* ἐνθ' ἀν. σ. 2, εἶνε ἤδη ἀρχαία, ἀπαντῶσα παρὰ τῷ Βενετῷ χρονογράφῳ *Sabellico*. Ἴδε *Ducange* ἐνθ' ἀν. σ. 155. Βενετοὶ δὲ τινες ἱστορικοὶ, ἐν οἷς ὁ *Morosini*, λέγουσι τὴν σύζυγον τοῦ δόγη Σιλβίου πεπλανημένως ἀδελφὴν τοῦ αὐτοκράτορος Νικηφόρου Βοτανειάτου. Ἴδε *Molmenti La dogressa di Venezia*. Ἐν Ταυρίνῳ. 1884 σ. 52 σημ. 1, παρ' ᾧ τὰ ἐν σ. 59 κ.έ. περὶ τῆς τρυφηλότητος καὶ τοῦ θανάτου τῆς Μαρίας Ἀργυροπούλου ἀναφερόμενα ὑπὸ τοῦ *Damiani* μετατίθενται εἰς τὴν Θεοδώραν Δούκαιναν. Τοῦτ' αὐτὸ συμβαίνει καὶ παρὰ τῷ *Laugier Istoria della repubblica di Venezia tradotta dal francese*. Ἐκδ. β'. Ἐν Βενετίᾳ. 1778. Τόμ. Α' σ. 240 καὶ τῷ *Romanin* ἐνθ' ἀν. σ. 310 κ.έ.

μέχρι τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων εἶνε οἱ ἐξῆς:

α') Ἀργυρόπουλος τις, ἀγνώστου προωνυμίου, ζήσας τὸ πρῶτον ἡμισυ τοῦ ἐνδεκάτου αἰῶνος, ἴσως σύγκελλος, μνημονευόμενος ἐν ἐπιγράμματι τινι Χριστοφόρου τοῦ Μυτιληναίου ¹.

β') Ἀργυρόπουλος Βασιλείος, νοτάριος ζῶν τῷ 1140 ἀγνωστον ποῦ. Τοῦτον γινώσκουμεν ἐκ βιβλιογραφικοῦ σημειώματος τοῦ φ. 296^α τοῦ Τετραευαγγέλου X-IV-21 τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Ἐσκουριάλου ².

γ') Ἀργυρόπουλος Γεώργιος, ἔχων ἐν τῇ βυζαντιακῇ αὐλῇ τὴν ἀρχὴν προέδρου, ἧς ἀγνοοῦμεν εἰδικώτερον τὰς τιμὰς καὶ τὰ δικαιώματα. Τοῦτον γινώσκουμεν μόνον ἐκ σωζομένου μολυβδοβούλλου, ἀνερχομένου, καθ' ἃ εἰκάζεται ἐκ τῆς τεχνοτροπίας, εἰς τὸν ἐνδέκατον ἢ δωδέκατον αἰῶνα ³.

δ') Ἀργυρόπουλος Κωνσταντῖνος, μάγιστρος καὶ στρατηγὸς Σάμου κατὰ τὸν ἐνδέκατον ἢ δωδέκατον αἰῶνα, ἐγνώσθη ἐκ μολυβδοβούλλου ⁴.

¹ *Rocchi Versi di Cristoforo patrizio* σ. 39 ἀρ. LXVI. — *Kurtz Die Gedichte des Christophoros Mitylenaeos* σ. 40 ἀρ. 68.

² Κατὰ τὸν *Miller Catalogue des manuscrits grecs de la Bibliothéque de l'Escorial* σ. 407 τὸ σημείωμα ἔχει ὧδε: Ἐτελειώθη τὸ παρὼν βιβλίον διὰ χειρὸς Βασιλείου νοταρίου τοῦ Ἀργυροπούλου μηνὶ Ἰαννουαρίῳ εἰς α (sic) Νυ τοῦ σχμ^η ἔτους. Προςθέτει δὲ ὁ *Miller*, ὅτι *cette date est incertaine*. Ἀλλ' ὡς ἐπέισθη ἐκ φωτογραφίας τῆς σελίδος ἐν ἣ τὸ σημείωμα, αἱ τελευταῖαι μετὰ τὸ Ἰαννῶν λέξεις, παραναγνωσθεῖσαι ὑπὸ τοῦ *Miller*, ἔχουσιν ἀκριβῶς ὧδε: εἰς α^ρ (= εἰς τὴν παροῦσαν;) Ν (= Ἰνδικτιῶνα) γ (=)

τοῦ σχμ^η (=) ἔτους. Ἰδε καὶ τὸ πανομοιότυπον παρὰ *Graux-Martin Manuscrits d'Espagne* Πίν. XI, 41. Ἀλλὰ δὲν ἀποκλείεται καὶ ἡ ἀνάγνωσις τοῦ λίαν ἀσαφοῦς ἔτους ὡς, σχμ^η, ὅτε θὰ ἔπρεπε καὶ τὸν ὁμοίως ἀσαφῆ ἀριθμὸν τῆς Ἰνδικτιῶνος, ὅστις ὁμοιάζει πρὸς τὸ μακρὸν, νάναγνώσωμεν ὡς ε ἀντὶ γ. Ἄρα τὸ σημείωμα ἀναφέρεται ἀσφαλέστερον μὲν εἰς τὸ 1140, οὐκ ἀπιθάνως δ' εἰς τὸ 1132.

³ *Schlumberger Sigillographie de l'empire byzantin*. Ἐν Παρισίοις. 1884. σ. 573 ἀρ. 3. Πρὸς σ. 624.

⁴ *Schlumberger* ἐν *Revue des études grecques* Τόμ. Δ' (1891) σ. 125. — *Κωνσταντόπουλος* ἐν *Διεθνῇ ἐφημερίδι τῆς νομισματικῆς ἀρχαιολογίας* Τόμ. Ε' (1902) σ.

ε') Ἀργυρόπουλος τις εἶχεν ἀξίωμα παρὰ τῷ πατριάρχῃ Ἀρσενίῳ Αὐτωρειανῷ ἐν Νικαίᾳ ἐπὶ Θεοδώρου Β' Δούκα Λασκάρεως, ἔχομεν δὲ πρὸς αὐτὸν ἐπιστολὰς τοῦ αὐτοκράτορος τούτου ¹.

ς'-ζ') Ἀργυρόπουλος Ἰωάννης καὶ Ἀργυρόπουλος Θεοφύλακτος μνημονεύονται μεταξὺ τῶν κληρικῶν Κωνσταντινουπόλεως τῶν στερεξάντων νὰ ἐμμένωσι τῷ 1357 εἰς τὰς παραινήσεις τοῦ πατριάρχου Καλλίστου Α' ².

η') Ἀργυρόπουλος Κωνσταντῖνος ἔγραψε τὸν δέκατον τέταρτον αἰῶνα τὸν κώδικα *Coislin* 42 τῆς ἐν Παρισίοις Ἐθνικῆς βιβλιοθήκης, περιέχοντα τὴν Ὀκτώηχον ³, συμφώνως πρὸς τὸ ἐν τῷ φ. 382^α σημείωμα, γεγραμμένον μὲν καταλογάδην, συγκείμενον δ' ὁμῶς ἐκ στίχων ἐχόντων ὧδε·

*Πόνημα χειρῶν Κωνσταντίνου ἀχρείου
 Αργυροπούλου λίαν εὐτελεστάτου,
 τεθὲν μεγίστη μονῇ τῇ τῶν Σωσάνδρων
 διὰ Βαρλαάμ ἐκκλησιάρχου ταύτης + ⁴.*

Ἐκ τοῦ σημειώματος τούτου καθίσταται πιθανὸν ἕνεκα μάλιστα τῶν καὶ ἄλλως εἰς μοναχοὺς ἀποδιδομένων ἐπιθέτων ἀχρείου καὶ εὐτελεστάτου, ὅτι ὁ γράψας τὸν κώδικα Κωνσταντῖνος Ἀργυρόπουλος ἦτο μοναχὸς τῆς μονῆς τῶν Σωσάνδρων, ἥτις ἔκειτο ἐν Κωνσταντινουπόλει ⁵.

212 ἄρ. 134. Ὁ κ. Κωνσταντόπουλος ἀναδιδάξει τὸ μολύβδουλλον εἰς τὸν δέκατον ἢ ἐνδέκατον αἰῶνα, ἀλλ' ὀρθότερον χρονολογεῖ ὁ κ. Schlumberger, ὀρίζων τὸν ἐνδέκατον ἢ δωδέκατον.

¹ Theodori Ducae Lascaris epistolae CCXVII ἐκδ. *Nic. Festa*. Ἐν Φλωρεντίᾳ. 1898.

² *Miklosich-Müller Acta et Diplomata* Τόμ. Α' σ. 371, 373.

³ *Omont Inventaire sommaire des manuscrits grecs de la Bibliothèque Nationale* Τόμ. Α' σ. XXXVII Τόμ. Γ' σ. 118.—*Marie Vogel Victor Gardthausen* ἐνθ' ἄν. σ. 241.

⁴ Τὸ σημείωμα τοῦτο ἀπέστειλέ μοι, παρακληθεὶς ὑπ' ἐμοῦ, ὁ κ. Omont, διευθυντῆς τοῦ τμήματος τῶν χειρογράφων τῆς ἐν Παρισίοις Ἐθνικῆς βιβλιοθήκης.

⁵ Εἰς τὴν μονὴν ταύτην ἔγραψεν ἐπίγραμμα ὁ Νικηφόρος Βλεμμύδης. Ἴδε τὴν ἔκδοσιν τῶν ἔργων αὐτοῦ ὑπὸ *Heisenberg* ἐν Λειψίᾳ παρὰ τῷ Teubner τῷ 1896. Ἄλλος κώδιξ

θ') Ἀργυρόπουλος Δούκας ἀνεγράφη ὡς ἐν τῷ δεκάτῳ τετάρτῳ αἰῶνι βιβλιογράφος τοῦ κώδικος App. Cl. V, 8, περιέχοντος συγγραφὰς τοῦ Γαληνοῦ καὶ Ἱπποκράτους καὶ ἀποκειμένου ἐν τῇ Μαρκιανῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Βενετίας¹. Ἀλλὰ τὸ σημεῖωμ' αὐτοῦ ἔχει ὧδε κατὰ φιλικὴν ἀνακοίνωσιν τοῦ διευθυντοῦ τῆς βιβλιοθήκης ταύτης κ. Frati *Πόνημα χειρὸς Δούκα τοῦ Σγουροπούλου*².

ι') Ἀργυρόπουλος Γεώργιος ὑπῆρξε τῷ 1399 ἱερεὺς ἐν τῷ πατριαρχείῳ Κωνσταντινουπόλεως³.

ια') Ἀργυρόπουλος Ἰωάννης ἔζη κατ' ἀγνωστα ἔτη τοῦ δεκάτου τετάρτου αἰῶνος. Τοῦτον γινώσκομεν μόνον ὡς βιβλιογράφον καὶ κτήτορα τοῦ ὑπ' ἀρ. 407 κώδικος τῆς Μαρκιανῆς βιβλιοθήκης⁴. Ὁ κώδιξ οὗτος φέρει πράγματι ἐν φ. 2^a, οὗ παραθέτομεν πανομοιότυπον ἐν τῷ μετὰ τὸ τέλος τῆς παρούσης Εἰσαγωγῆς Παρενθέτῳ Πίνακι Γ', τὰ ἐξῆς τρία σημειώματα:

I) + Ἰωάννου⁵ τοῦ Ἀργυροπούλου.

II) Ἡ βίβλος ἤδε πέφυκεν Ἀλεξίου (= Ἀλεξίου πέφυκεν) τοῦ Παναρέτου +

III) χειρὶ γραφεῖσα, Ἰωάννου τοῦ Ἀργυροπούλου.

Ὁ δὲ κ. Σάθας, ὅστις τὰ σημειώματα ταῦτα δὲν ἠξίωσε τῆς

ἀνήκων εἰς τὴν μονὴν ταύτην καὶ περιέχων τοὺς δεκαῆξ ἀναγινωσκομένους λόγους Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου εἶνε ὁ ὑπ' ἀρ. 15 τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὁρει μονῆς Σταυρονικήτα. Ἴδε *Σπυρ. Λάμπρου* Κατάλογος τῶν ἐν Ἀγίῳ Ὁρει ἐλληνικῶν κωδίκων. Ἐν Κανταβριγίᾳ. 1895 Τόμ. Α' σ. 77.

¹ *Marie Vogel - Victor Gardthausen* ἐνθ' ἀν. σ. 113. Οὐδαμοῦ τῆς συγγραφῆς τοῦ *Diels* (Die Handschriften der antiken Ärzte. Ἐν Βερολίῳ. 1906. 1908), εἰς ἣν παραπέμπουσι, γίνεται μνεῖα τοῦ κώδικος τούτου.

² Πρβλ. *D. M. Berardelli* ἐν τῇ τοῦ *Calogerà Nuova Raccolta d'opusculi* Τόμ. Κ' σ. 198.

³ Ἀγνοῶ πόθεν ὁ κ. Ῥαγκαβῆς παρέλαβε ταύτην τὴν εἰδησιν. — *R[hangabé] Livre d'or de la noblesse Phanariote* ἐκδ. 6' σ. 2.

⁴ *Zanetti Graeca D. Marci Bibliotheca codicum manuscriptorum*. Ἐν Βενετίᾳ. 1740 σ. 198.

⁵ Ἀνωθεν ἐν ἀρχῇ ἐπανελήφθη + Ἰωάννου χειρὶ νεωτέρᾳ.

προσηκούσης ἐπιμελοῦς ἐξετάσεως¹, οὐδὲ προσέσχεν εἰς αὐτὰ ἐν σχέσει πρὸς τὴν γραφὴν τοῦ κώδικος, ἀπεφάνθη, ὅτι οὗτος ἀντεγρόφη ὑπὸ τοῦ περιωνύμου Ἰωάννου Ἀργυροπούλου, ἐννοῶν βεβαίως τὸν ἡμέτερον. Ἀλλ' ἀκριβεστέρᾳ ἐξέτασις ἀποδεικνύει, ὅτι ὁ ἰσχυρισμὸς οὗτος δὲν ἔχει ὀρθῶς. Πράγματι ὁ κώδιξ δὲν εἶνε γεγραμμένος τὸν δέκατον πέμπτον αἰῶνα, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον τὸν δέκατον τέταρτον, ὡς ἀποδεικνύεται ἔκ τε τοῦ πανομοιοτύπου τοῦ φ. 8^α ἐν τῷ παρενθέτῳ Πίνακι Ζ' καὶ ἐκ τῆς γραφῆς τῶν ἐν τῷ Πίνακι Γ' σημειωμάτων. Ἄλλος λοιπὸν ὁ Ἰωάννης Ἀργυρόπουλος ὁ γράψας τὸν Μαρκιανὸν κώδικα 407 τὸν δέκατον τέταρτον αἰῶνα

¹ Ὁ κ. Σάθας α') παντελῶς παρέλιπε τὸ πρῶτον τῶν ἀνωτέρω σημειωμάτων· β') οὐκ ὀρθῶς ἀνέγνω Πανάρετῆ ἀντὶ Πανάρετου, ὡς δύναται νὰ πεισθῆ πᾶς ὁ παραβάλλων τὸν ἡμέτερον Πίνακα Γ'. Προσθετός δὲ κατὰ ταῦτα καὶ οὗτος ὁ Πανάρετος εἰς τοὺς ὑπ' ἐμοῦ ἀναγραφέντας ἐν τῷ Νέῳ Ἑλληνομνήμονι Τόμ. Δ' σ. 264 κ.έ. καὶ Τόμ. Ε' σ. 112 κ.έ. γ') Ἐν τῷ δευτέρῳ σημειώματι παρανέγνω αὕτη ἀντὶ ἧδε καὶ δὲν ἠξίωσε προσοχῆς τὰ ἐν τῷ δευτέρῳ σημειώματι ἄνωθεν τῶν λέξεων πέφυκεν Ἀλεξίου γεγραμμένα β̄ καὶ ᾱ, δι' ὧν δηλοῦται ἡ μετάθεσις τῆς σειρᾶς τῶν λέξεων τούτων· δ') ἀντέγραψεν ἐν συνεχείᾳ τοῦ δευτέρου σημειώματος τὸ τρίτον, μὴ παρατηρήσας, ὅτι τὸ δεύτερον περατοῦται διὰ + καὶ ὅτι τὸ τρίτον εἶνε γεγραμμένον δι' ἄλλης χειρὸς, καὶ δὴ αὐτῆς τῆς γραφᾶς τὸ πρῶτον· ε') περιέλαβεν εἰς τοὺς κτήτορας τοῦ κώδικος καὶ τὸν Θεόδωρον Σκουταριώτην μητροπολίτην Κυζίκου, ἐν ᾧ ὁ κατὰ τὸν δέκατον τρίτον πιθανῶς αἰῶνα ζήσας ἱεράρχης οὗτος (Πρβλ. *Krumbacher* Geschichte der Byzantinischen Litteratur σ. 390, Ἑλλ. μεταφρ. Σωτηριάδου Τόμ. Α' σ. 791 ἐν συνδυασμῷ πρὸς Σπυρ. Π. Λάμπρου Κατάλογον τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἑλληνικῶν κωδίκων Τόμ. Α' σ. 371) εἶνε ὁ συγγραφεὺς τῆς ἐν τῷ κώδικι περιλαμβανομένης Χρονικῆς ἐκθέσεως πολὺ μᾶλλον ἢ ὁ κτήτωρ τοῦ κώδικος, καθ' ἃ ἐνδεικνύει καὶ ἡ ἔμμετρος ἐπιγραφή

*Ἡ βίβλος ἧδε Κυζίκου Θεοδώρου
Σκουταριωτῶν ἐκ φυλῆς κατηγμένου*

ἦν ὡς πεζὸν λόγον καὶ μετὰ παραναγνώσεως τῆς τελευταίας λέξεως ἐξέδωκεν ὁ κ. Σάθας ὧδε· Ἡ βίβλος ἧδε Κυζίκου Θεοδώρου Σκουταριωτῶν ἐκ φυλῆς καταγομένου. Κατὰ ταῦτα ἡ ἱστορία τοῦ κώδικος ἔχει κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰ παρὰ τῷ κ. Σάθα (Μεσαιωνικῆς Βιβλιοθήκης Τόμ. Ζ' σ. σμγ'. Πρβλ. *Heisenberg* ἐν τῇ *Byzantinische Zeitschrift* Τόμ. Ε', 1896, σ. 172, 182) ὡς ἐξῆς. Ὁ μὲν Θεόδωρος Κυζίκου δὲν ὑπῆρξε κτήτωρ τοῦ κώδικος, ἀλλὰ συγγραφεὺς τῆς ἐν αὐτῷ περιλαμβανομένης Χρονικῆς συνόψεως, ἔγραψε δ' αὐτὸν κατὰ τὸν δέκατον τέταρτον αἰῶνα Ἰωάννης τις Ἀργυρόπουλος, ὃν ὡς κτήτορα μὲν δηλοῖ τὸ ἀνωτέρω πρῶτον σημείωμα, ὡς βιβλιογράφον δὲ τὸ τρίτον, γραφὴν πιθανῶς ὑπ' αὐτοῦ, ὅτι ὁ κώδιξ περιῆλθεν εἰς τὸν Ἀλέξιον Πανάρετον· τελευταῖον δὲ ὁ κώδιξ ὑπῆρξε κτήμα Ἰωάννου τοῦ Κωνσταντῆ ἱατροῦ κατὰ τὸ ἐν φ. 466 σημείωμα.

καὶ ἄλλος ὁ τῶν χρόνων τῆς Ἀναγεννήσεως. Ὡς ἀπλῆν δὲ εἰκασίαν ἐκφράζομεν τὴν γνώμην, ὅτι ὁ βιβλιογράφος εἶνε ἴσως ὁ πάππος τοῦ ἡμετέρου Ἰωάννου Ἀργυροπούλου.

ιβ') Ἀργυρόπουλος Ἀνδρέας μνημονεύεται τῷ 1409 ὡς οἰκειὸς τοῦ αὐτοκράτορος Μανουὴλ Παλαιολόγου ἐν τινι πατριαρχικῷ ἐγγράφῳ¹. Κατ' ἄλλο πατριαρχικὸν ἐγγραφοῦν τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἦτο εἷς τῶν ἀπὸ τῆς πολιτείας ἀρχόντων². Εἶνε δὲ οὗτος ὁ αὐτὸς καὶ ὁ παρὰ τῷ Μάζαρι ἐν τῇ Ἐπιδημίᾳ ἐν Ἄδου ἀοιδὸς Πῶλος Ἀργυρὸς, καθ' ἃ διέγνω ἤδη ὁ Ellissen³.

ιγ') Ἀργυρόπουλος Γεώργιος μνημονεύεται ὡς γράψας στιχούργημα περὶ τῆς ἐν ἔτει 1444 μάχης τῆς Βάρνης, ἀποκείμενον ἐν τῇ κατὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν βιβλιοθήκῃ τοῦ Σεραγίου⁴. Καὶ εἶνε μὲν ἄγνωστος ἡ σχέσις τοῦ στιχουργήματος τούτου πρὸς τὸ γνωστὸν περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως ποίημα τοῦ Ζωτικῆ Παρασπονδύλου τὸ ἐκδεδομένον ὑπὸ τοῦ Legrand⁵. Ἀλλὰ πιθανὸν νομίζομεν, ὅτι τὸ μὲν στιχούργημα εἶνε τὸ αὐτὸ, ὁ δὲ Γεώργιος Ἀργυρόπουλος εἶνε ἀπλῶς ὁ βιβλιογράφος τοῦ ποιήματος τούτου ἐν τῷ κώδικι, οὗ τὸ ὄνομα παρέλιπεν ἴσως νὰ σημειώσῃ ὁ περὶ τῆς σπανιώτατα προσιτῆς βιβλιοθήκης τοῦ Σεραγίου γράψας Γερμανὸς καθηγητῆς Blass, ἀναγράφας μόνον τὸν ἐν τέλει τοῦ δλου κώδικος σημειούμενον βιβλιογράφον Νικόλαον Παπαμιχαήλ⁶.

Ἀργυροπούλους δ' εὐρίσκομεν πρὸ τῆς ἀλώσεως καὶ ἐν Κρήτῃ. Ἀνέφερον δὲ οὗτοι τὴν ἀρχὴν αὐτῶν εἰς Νικηφόρον τὸν Ἀργυρόπουλον, ὅστις μνημονεύεται ἐν χρυσοβούλλῳ Ἀλεξίου Κομνηνοῦ,

¹ *Miklosich-Müller Acta et Diplomata* Τόμ. Β' σ. 374.

² *Miklosich-Müller* ἐνθ' ἄν. σ. 472.

³ *Ellissen Μάζαρις* ἐκδ. ἐν τοῖς *Analekten der mittel- und neugriechischen Litteratur* Τόμ. Δ' σ. 214. — Ἐκδ *Boissonade* ἐν τοῖς *Anecdota graeca* Τόμ. Γ' σ. 145. — Πρὸβλ. *M. Treu* *Mazaris und Holobolos* ἐν τῇ *Byzantinische Zeitschrift* Τόμ. Α' (1892) σ. 91 κ. ἐ.

⁴ *Blass* ἐν τῷ *Hermes* Τόμ. ΚΓ' (1888) σ. 224.

⁵ *Krumbacher* *Geschichte der byzantinischen Litteratur* σ. 839. Ἑλλ. μεταφρ. *Σωτηριάδου* Τόμ. Γ' σ. 110 κ. ἐ.

⁶ *Blass* ἐνθ' ἄν.

ὅπερ οἶον μὲν νῦν σώζεται ἀναφέρεται εἰς τὸ ἔτος 1182, ἀλλ' εἶνε ὀρθότερον νάναφερθῆ, ὡς ἔπραξαν τοῦτο νεώτεροι ἱστορικοὶ, εἰς τὸ 1082 ἢ 1092. Παριστάνεται δ' ἐν αὐτῷ ὁ αὐτοκράτωρ ἀποστέλλων εἰς τὴν Κρήτην πρὸς κατάπνιξιν ἀποστασίας τινὸς τῶν Κρητῶν κατὰ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ οἴκου, ἣτις ἐταύτισθη πρὸς τὴν τοῦ Καρύκη¹, τὸν ἴδιον υἱὸν Ἰσαάκιον καὶ δώδεκα ἄρχοντας, οἵτινες ἀπέβησαν γενάρχαι δώδεκα μεγάλων τῆς Κρήτης οἴκων. Καὶ εἶνε μὲν λίαν ἀμφίβολος ἡ γνησιότης τοῦ ἐγγράφου τούτου, οὐδ' περιεσώθησαν τέσσαρες νεοελληνικαὶ διασκευαί, πιθανῶς μεταφράσεις ἐξ ἰταλικοῦ ἢ λατινικοῦ κειμένου τῶν χρόνων τῆς ἐν τῇ νήσῳ βενετοκρατίας, ἔχοντος ἴσως βάσιν ἐλληνικὸν πρωτότυπον². Ἀλλ' ὅπως καὶ ἂν ἔχωσι τὰ κατὰ τὸ κείμενον τοῦτο, ὅπερ φαίνεται ἴσως πλασθὲν, ὅπως ἀναχθῶσιν εἰς ἀρχαιοτέρους χρόνους δίκαια εὐγενῶν τῆς Κρήτης οἴκων, οὐδεὶς ὑπάρχει λόγος νάμφισβητήσωμεν, ὅτι οἱ ἐν τῇ νήσῳ Ἀργυροστεφανῖται ἢ ἐκ χωρίου Ἀγίου Στεφάνου Ἀγιοστεφανῖται ὕστερον κληθέντες³ κατήγοντο ἐξ Ἀργυροπούλων, καὶ δὲν εἶνε ἀπίθανος ἡ ἀρχῆθεν καταγωγὴ αὐτῶν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως. Καὶ ἤδη μὲν τὸν δέκατον τέταρτον αἰῶνα εἶχον προσλάβει οἱ Ἀργυρόπουλοι τῆς Κρήτης τὸ ὄνομα Ἀγιοστεφανῖται· ἀλλὰ δὲν ἔλειψαν παντελῶς καὶ οἱκοὶ διατηρήσαντες τὸ ἀρχαῖον ὄνομα⁴.

¹ Ἴδε περὶ αὐτῆς *Ἄνναν Κομνηνὴν* ἐκδ. Βόννης Τόμ. Α' σ. 430, *Ζωναράν* XVIII, 16-17 καὶ *Μιχαὴλ Γλυκᾶν* ἐκδ. Βόννης σ. 620.

² *Hopf* Geschichte Griechenlands ἐν τῇ Allgemeine Encyclopädie τοῦ *Ersch* καὶ *Gruber* Τόμ. 85 σ. 178 κ. ἐ. — *Σάθα* Ἑλληνικά Ἀνέκδοτα. Ἀθήνησι. 1867 σ. θ' κ. ἐ. — *Gerland* Histoire de la noblesse crétoise au moyen âge ἐν τῇ Revue de l'Orient latin Τόμ. I' καὶ IA' καὶ ἐν ἰδίῳ χωριστῷ βιβλίῳ. Ἐν Παρισίοις. 1907 σ. 18 κ. ἐ. Ἰταλιστὶ σώζεται ἡ ἐπιστολὴ αὕτη πράγματι ἐν τῷ Ἀστικῷ μουσεῖῳ τῆς Βενετίας (Museo Civico ἢ Correr) ἐν κώδικι Cicogna ἀρ. 3752.

³ *Gerland* ἐνθ' ἀν. σ. 46, 85 καὶ ἀλλαχοῦ.

⁴ Ἴδε τὸ ἐν τῇ Ἱεροσολυμιτικῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Ἀθαν. Παπαδοπούλου *Κεραμέως* Τόμ. Β' σ. 319 κ. ἐ σημείωμα τοῦ κατὰ τὸν δέκατον τέταρτον αἰῶνα γεγραμμένου κώδικος 209 τῆς πατριαρχικῆς βιβλιοθήκης. Πρὸβλ. *Σπυρ. Π. Λάμπρου* Οἱ Ἀρχολέοντες τῆς Κρήτης ἐν Μικταῖς σελίσιν σ. 432 κ. ἐ.

Μετὰ δὲ τὴν ἄλωσιν οἱ γνωστότεροι τῶν Ἀργυροπούλων εἶνε οἱ ἑξῆς·

α') Ἀργυρόπουλος Ἰωάννης ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, κατοικῶν ἐν ville de Zechari τῆς Κρήτης τῷ 1461 ἐνήργει κατὰ τῆς ἐν τῇ νήσῳ βενετικῆς ἀρχῆς. Τὸ δὲ συμβούλιον τῶν δέκα ἐν Βενετία, μαθὼν ταῦτα, διέταξε δι' ἀποφάσεως τῆς 19 Ἰουνίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους τὰς ἀρχάς τῆς Κρήτης νὰ ἐπιβλέπωσι μετὰ προσοχῆς τοὺς ἐκ Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἐκ τῆς Πελοποννήσου ἐρχομένους Ἕλληνας ὡς καὶ πάντας τοὺς ἱερεῖς καὶ καλογήρους¹.

β') Ἀργυρόπουλος Ἰωάννης ἀπέθανε καὶ ἐτάφη ἐν Θεσσαλονίκῃ τελευτῶντος τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνος. Τὸν τάφον δ' αὐτοῦ ἀνεκάλυψεν ὁ κ. Πέτρος Παπαγεωργίου, καθ' ἃ ἀνεκοίνωσεν εἰς τὸν ἐν Δρέσδῃ κ. Θρασύβουλον Ἀργυρόπουλον δι' ἐπιστολῆς τῆς 23 Ἰουλίου 1907, ἣν οὗτος εὐμενῶς μοι παρεχώρησε πρὸς δημοσίευσιν, ἐν τῇ κατὰ τὴν Θεσσαλονικὴν ἐκκλησίᾳ τῆς Ἁγίας Σοφίας, νῦν μεταβεβλημένη εἰς τζαμίον. Ἔχουσι δὲ τὰ περὶ τοῦ τάφου ἐν τῇ ἐπιστολῇ ὧδε·

« Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἀγίου βήματος τῆς ἐκκλησίας κεῖται κατὰ γῆς, ἐνεσφηνωμένη ἐν τῷ ἐδάφει, μαρμαρίνη πλάξ, ὕψους μέτρων 2.13 καὶ πλάτους 0.01, φέρουσα ἐπιγραφὴν, ἧς ἐπισυνάστῳ ὑμῖν ἰδιαιτέρον πανομοιότυπον·

Ω
ΦΑΙΣΤΡ

» Ἡ ἐπιγραφὴ ἀναγνωστέα·

Τ(ά)φ(ος) Ἰωάν(νου) Ἀργ(υ)ρ(ο)π(ού)λ(ου).

» Ὅπως καὶ ὑμεῖς βλέπετε ἐν τῷ πανομοιοτύπῳ, γράμματά τινα

¹ *Lamansky* Secrets d' état de Venise. Ἐν Πετρούπολει. 1884 σ. 047.— Ἠρ6λ. *Gerland* Histoire de la noblesse crétoise au moyen âge σ. 32 καὶ 34 σημ. 2.

(ἅτινα ἐν τῇ ἀναγνώσει μου ἐδήλωσα μεταξύ παρενθέσεων) παρελείφθησαν ὑπὸ τοῦ χαρακτοῦ ὡς εὐκόλως ἐννοούμενα, κατὰ γενικήν συνήθειαν οὐ μόνον ἐν τῇ Βυζαντιακῇ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ μεταγενεστέρᾳ ἐπιγραφικῇ. Ἡ ἀνάγνωσίς μου εἶναι ἀσφαλεστάτη: ἔχομεν τὰ γράμματα:

ΙΩ
ΤΦ ΑΝ ΑΡΓΡΠΛ

καὶ τὸ Φ C = τ(ά)φ(ος) εἶναι συνηθέστατον ἐν ταῖς Χριστιανικαῖς ἐπιγραφαῖς καὶ τῆς Θεσσαλονίκης.

« Νῦν πολλὰ γεννῶνται τὰ ζητητέα: Α') βεβαίως δὲν ἐννοεῖται ὁ περίφημος ἐν Ἰταλίᾳ φιλόσοφος, ὅστις ἀπέθανεν ἐν Ῥώμῃ τῷ 1486¹. Ἄλλ' ὁ φιλόσοφος, ὡς γινώσκετε, εἶχε καὶ ὁμώνυμον αὐτῷ υἱόν, τὸν Ἰωάννην, περὶ οὗ γράφει καὶ ὁ Gesner: ἰδὲ *Fabricii Bibliotheca Graeca* Τόμ. III (1793) σελ. 214 καὶ Τόμ. XI (1808) σελ. 460. Ἐννοεῖται ἄρα γε Ἀργυρόπουλος ὁ junior; Πιθανὸν ὅτι οὗτος φυγὼν ἐξ Ἰταλίας, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς, ἐγκατέστη ἐν Θεσσαλονίκῃ. Πάντως δ' ὅμως ἐγὼ οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν ἔχω ὅτι σώζεται ἐν Θεσσαλονίκῃ ἢ ἐπιτάφιος πλάξ Ἀργυροπούλου ἐκ τῆς γνωστοτάτης ὑμῶν προγονικῆς οἰκογενείας.

« Β') Ποῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ ἐτάφη ὁ Ἀργυρόπουλος; Διότι, ὅτι νῦν ἡ πλάξ κεῖται ἐν τῷ ἁγίῳ βήματι τῆς ἐκκλησίας, τοῦτο δὲν εἶναι ἀπόδειξις ὅτι καὶ ἐκεῖ ἐτάφη ὁ Ἀργυρόπουλος. Ὁ τάφος πιθανώτατα ἔκειτο, κατὰ τὴν γενικήν συνήθειαν, ἐν τῷ νάρθηκι τῆς ἐκκλησίας, οἱ δὲ Τοῦρκοι καταλαβόντες τὴν ἐκκλησίαν ἀνώρυξαν καὶ τοῦτον καὶ ἄλλους τάφους, τὰς δὲ πλάκας μετεχειρίσθησαν ὡς ὑλικὸν ἐπιστρώσεως τοῦ ἐδάφους ἐν τῷ ἐσωτερικῷ ναῷ.

« Πρὸς τὰ εἰρημένα μοι συμφωνεῖ τῶν γραμμάτων ὁ ρυθμὸς, αἰῶνος ΙΕ' τελευτῶντος »².

¹ Περὶ τοῦ πραγματικοῦ ἔτους τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἴδε ἀνωτέρω σ. 56'.

² Ἴδε καὶ τὰ ὀλίγα ὅσα μῆνās τινὰς μετὰ τὴν ἀποστολὴν τοῦ γράμματος τούτου ἔγραψεν ὁ κ. Πέτρος Παπαγεωργίου τῇ 15 Σεπτεμβρίου 1907 καὶ ἐδημοσίευσεν ἐν τῇ *Byzantinische Zeitschrift* Τόμ. III' (1909) σ. 152 κ. ε.

Καὶ πρὸς μὲν τᾶλλα τῆς ἐπιστολῆς ταύτης συμφωνοῦμεν· ἀλλ' ἢ εἰκασία, ὅτι ὁ εὐρεθεὶς ἐν Θεσσαλονίκη τάφος Ἰωάννου Ἀργυροπούλου εἶνε ὁ τοῦ ὁμωνύμου υἱοῦ τοῦ μεγάλου φιλολόγου ἐξελέγχεται πεπλανημένη μετὰ τάνωτέρω ἐκτεθέντα περὶ τῆς οἰκογενείας τοῦ Ἰωάννου Ἀργυροπούλου πορίσματα τὰ στηριζόμενα ἐπὶ τῆς ἐκδόσεως τῶν ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ συλλεχθεισῶν συγγραφῶν. Πράγματι εἶδομεν ἀνωτέρω, ὅτι ἡ μαρτυρία τοῦ Gesner περὶ Ἰωάννου Ἀργυροπούλου, υἱοῦ τοῦ ὁμωνύμου πατρὸς, εἶνε ὅλως ἀστήρικτος καὶ σφαλερὰ. Ἄλλου τινὸς λοιπὸν Ἀργυροπούλου υἱὸς ἦτο ὁ ἐν Θεσσαλονίκη ἀποθανὼν Ἰωάννης, ὃν θὰ ἠδυνάμεθα ἴσως νὰ ταυτίσωμεν μετὰ τοῦ ἀνωτέρω ὑπ' ἀρ. α' ἀναγραφομένου, μεταβάντος ἴσως μετὰ τὸ 1461 ἐκ Κρήτης εἰς Θεσσαλονικην. Ἄν δὲ ἦτο ἕγγαμος, εἰ καὶ δὲν γινώσκομέν τι περὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ, ἐξηγεῖται ἐντεῦθεν ἢ κατὰ παράδοσιν εἰς τὸν ἐν Θεσσαλονίκη ἐκεῖνον κλάδον τῶν Ἀργυροπούλων ἀναβάσις τῆς ἀρχῆς τῆς ἐν μεταγενεστέροις χρόνοις ἀκμασάσης φαναριωτικῆς οἰκογενείας.

γ) Ἀργυρόπουλος Ἰωάσαφ ὁ γενόμενος μητροπολίτης Θεσσαλονίκης. Καὶ τὸν μὲν πρὸ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ταύτης ἀρχῆς βίον τοῦ Ἰωάσαφ ἀγνοοῦμεν, μητροπολίτης δὲ Θεσσαλονίκης ἀνεδείχθη τῷ 1565¹. Κατηγορηθεὶς δ' ὡς ἀνακοινώσας εἰς τοὺς Ἑσπερίους τὰ τῆς ἐν ἔτει 1571 ἥττης τῶν Τούρκων παρὰ τὰς Ἐχινάδας τῆς γνωστοτέρας ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς Ναυπάκτου, κατ' ἀπαίτησιν τῆς Πύλης ἐστερήθη τὴν μητρόπολιν αὐτοῦ, καὶ παρε-

¹ Ἰδε τὴν περίληψιν τοῦ ἐν ᾧ μνημονεύεται κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1565 σιγιλλίου τοῦ πατριάρχου Μητροφάνους Γ' παρὰ τῷ κ. Πέτρῳ Παπαγεωργίου ἐν τῇ Byzantinische Zeitschrift Τόμ. Ζ' (1898) σ. 75. — Σιγιλλιον τοῦ Ἰωάσαφ ὡς ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης καὶ ὑπερτίμου καὶ ἐξάρχου πάσης Θεσσαλίας καὶ τὸν τόπον ἐπέχοντος τοῦ Ἐφέσου ἐν ἔτει 1569 περὶ τῆς μονῆς Βλαταίων ἐξέδωκεν ὁ κ. Πέτρος Παπαγεωργίου ἐν τῇ Byzantinische Zeitschrift Τόμ. Η' (1899) σ. 410 κ. ἐ. Εἰς δὲ Ἰωάσαφ Θεσσαλονίκης τοὺς αὐτοὺς φέροντα τίτλους ἀνήκεν ὁ ὑπ' ἀρ. 769 κωδὶξ τῆς μονῆς Ἰδέρων ἐν ἔτει 'ζμγ' ἰνδ. η', ἧτοι 1535. Ἰδε Σπυρ. Π. Λάμπρου Κατάλογος τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἐλληνικῶν κωδίκων. Ἐν Κανταβριγία. 1900 Τόμ. Β' σ. 224. Ἄλλ' ὁ Ἰωάσαφ οὗτος δὲν εἶνε ὁ Ἀργυρόπουλος, ἀλλὰ προγενέστερος ὁμωνύμος ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης, περὶ οὗ ἴδε Πέτρ. Παπαγεωργίου ἐν τῇ Byzantinische Zeitschrift Τόμ. Ζ' (1898) σ. 71 κ. ἐ.

χωρήθησαν εἰς αὐτὸν ἐξαρχικῶς αἱ μητροπόλεις Μελενίκου καὶ Περιθεωρίου, ἕως ἀποκατασταθῆ εἰς τὴν ἰδίαν μητρόπολιν¹. Ἐπανῆλθε δ' ὁ Ἰωάσαφ εἰς τὴν μητρόπολιν Θεσσαλονίκης, ἄγνωστον πότε, καὶ ὡς τοιοῦτος ἔκτισε τῷ 1573 ἐν τῇ ἀνατολικῇ αὐλῇ τῆς μονῆς Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολοτρίας ἐν τῇ Χαλκιδικῇ κρήνην φέρουσαν πλάκα ἀναγεγλυμμένην μετὰ ἐπιγράμματος ἑπτὰ στίχων, ἐν οἷς μνημονεύεται ὡς κτίστης αὐτῆς

Θεσσαλίας κύδιστος ἐν θυηπόλοις
Ἄργυρόπουλος κλεινὸς ὦν Ἰωάσαφ².

Δὲν γινώσκομεν πόσον χρόνον μετὰ τὸ 1573 ὁ Ἰωάσαφ Ἄργυρόπουλος προέστη ἀκόμη τῆς μητροπόλεως Θεσσαλονίκης. Ὁ κ. Βασιλεῖος Μυστακίδης λέγει αὐτὸν ἀρχιερατεύσαντα μέχρι τοῦ 1571³. Ἄλλ' οὐχ ἦττον τῷ μὲν 1576 εἶδεν αὐτὸν ἐν τῷ πατριαρχείῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὁ Γερμανὸς Στέφανος Γερλάχιος⁴, ὁ δὲ Ἀμασειᾶς Ἀνθιμος Ἀλεξούδης τὴν ἀρχιερατείαν αὐτοῦ θεωρεῖ παραταθεῖσαν μέχρι τοῦ 1578⁵. Ἀλλὰ παρὰ τῷ Μαρτίνῳ Κρουσίῳ ἐξακολουθεῖ μνημονευόμενος καὶ μέχρι τοῦ 1579⁶.

Τρία δ' ἐπιγράμματα εἰς αὐτὸν Γεωργίου τοῦ Αἰτωλοῦ εἰς στίχους ἠρωελεγείους ἐξέδωκε πρῶτος ὁ κ. Β. Κ. Στεφανίδης ἐκ τοῦ ὑπ' ἀρ. 1099 κώδικος τοῦ ἐλληνικοῦ γυμνασίου Ἀδριανουπόλεως⁷ καὶ εἶτα ταῦτά μετὰ διορθώσεων ὁ κ. Πέτρος Παπαγεωργίου⁸.

¹ Ἴδε Ἀθ. Παπαδόπουλον Κεραμέα ἐν Ἐκκλησιαστικῇ ἀληθείᾳ Τόμ. Δ' σ. 401 καὶ ἐν Byzantinische Zeitschrift Τόμ. I' (1901) σ. 195. — Περ. Ζεφλέντην αὐτόθι Τόμ. IB' (1903) σ. 139 κ. ἐ. — Πέτρ. Παπαγεωργίου αὐτόθι Τόμ. IH' (1909) σ. 150 κ. ἐ. — Louis Petit ἐν ταῖς Echos d'Orient Τόμ. V' (1902) σ. 152 κ. ἐ.

² Ἡ ἐπιγραφή αὕτη ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ κ. Πέτρου Παπαγεωργίου αὐτόθι σ. 81.

³ Διάφορα περὶ Θεσσαλονίκης σημειώματα ἐν τῷ Περιοδικῷ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου Τόμ. KZ' (1895-99) σ. 379.

⁴ Stephan Gerlachs des Aeltern Tagebuch σ. 200.

⁵ Χρονολογικοὶ κατάλογοι τῶν ἀπὸ Χριστοῦ ἀρχιερατευσάντων κατ' ἐπαρχίας ἐν Νεολόγῳ Κωνσταντινουπόλεως Ἔτ. ΚΔ' (1890) ἀρ. 6369.

⁶ Turcograecia σ. 326-7 κ. ἐ.

⁷ Ἐν τῇ Byzantinische Zeitschrift Τόμ. IΓ' (1907) σ. 468 κ. ἐ.

⁸ Αὐτόθι Τόμ. IH' (1909) σ. 147 κ. ἐ.